

FEMI KAYODE

HLEDAČI SVĚTLA

KDO VRAŽDIL, VĚDÍ VŠICHNI. NIKDO ALE NETUŠÍ PROČ.

HOST

COPYRIGHT © FEMI KAYODE, 2021

COVER PICTURES BY AKARAWUT AND MOROCKO / SHUTTERSTOCK.COM

TRANSLATION © PAVEL BAKIČ, 2022

**CZECH EDITION © HOST – VYDAVATELSTVÍ, S. R. O., 2022
(ELEKTRONICKÉ VYDÁNÍ)**

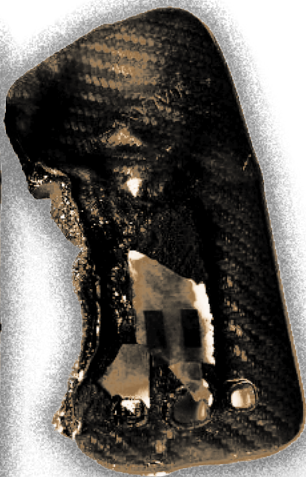
ISBN 978-80-275-1246-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-1247-8 (EPUB)

ISBN 978-80-275-1248-5 (MOBIPOCKET)

**MÉ RODINĚ
A PŘÁTELŮM,
KTERÍ SE STALI
JEJÍ SOUČÁSTÍ**

Říjnové slunce žhne jako krev v žilách rozlíceného davu.

Skandující zástup před sebou postrkuje trojici mladíků a John-Paul se drží za ním. Ti tři jsou vyslečení do naha, šourky mají stažené strachy a po úderech jim zůstávají zranění, která se nikdy nepromění v jizvy. Klacky. Kameny. Cihly. Železo. Kosti se lámou, krev teče. Po rákách do živého se z vysílených plic derou krátkodeché výkřiky. Mladíci padají, dav je však zase honem zvedá a vleče ulicemi na místo, které nikdo neurčil, ale všichni ho zřejmě znají.

Včera pršelo a červená hlína je místy rozbahněná. Když ti tři v bahně upadnou, ostatní do nich kopou tak, že se boří ještě hlouběji — s blátem se mísí jejich krev. Než jim dav jako neпадnoucí náhrdelníky hodí na krk pneumatiky a silný pach benzínu přiměje část kolemstojících zakrýt si nos, nadvládu nad zbytkem dne definitivně přebere šílenství.

Rozškrtnutá zápalka zrodí plamen a v tomtéž okamžiku jednomu mladíkovi rozdrťí lebku cihla. S vytékajícím mozkiem z něj vyprchá i život, a tak na rozdíl od dvou zbylých nekřičí a nesvíjí se, když mu kůži a vlasy začne olizovat oheň.

Johnu-Paulovi se v ruce zachvěje telefon. Ukazatel baterie se červeně rozbliká. Svěsí ruku a rozhlédne se. Není jediný, kdo o probíhající popravě pořizuje digitální svědectví. Napadne ho, že by využil mobil, který jednomu z hořících mužů sebral, ještě než se na něj dav vrhl, ale ta ironie mu za to nestojí. Beztak je po všem. Čas jít.

Odchází a já ho ve stínech následuji. Noční můra za našimi zády, jejíž obraz mám stále před očima, je jeho dílo.

A protože se neohlédne, nemůžu se ohlédnout ani já.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

— — —

**SVĚTLO ODRAŽENÉ
OD NEROVNÉHO
POVRCHU SE ROZPTÝLÍ
VÍCE SMĚRY**

Jestli se nepletu, v odletové hale vnitrostátního lagoského letiště každou chvíli vypukne vřava.

„Někdo by nám aspoň mohl říct, co se děje!“ štěká rozložený pasažér do obličeje nevzrušené zaměstnankyně aerolinek, až ji při tom skrápí slinami.

Hodně štěstí, pomyslím si. Sedím s masovou taštičkou a coca-colou u stolu ve fastfoodu Mr Bigg's naproti přepážce 9ja Air, na místě, které jsem pečlivě zvolil tak, abych tady nezůstal trčet, až se zpožděné letadlo do Port Harcourtu konečně uráčí vzlétnout.

„Let je zpožděný,“ zopakuje zaměstnankyně. „Už jsem vám říkala —“

„Co ho zpozdilo?“

„Na to vám nemůžu odpovědět. Když budete tak trpělivý —“

„Jak dlouho?“ To se ptá další zpocená cestující, která na takové rozhořčení nemá ani pořádný nárok — viděl jsem ji, jak vchází sotva půl hodiny před plánovaným odletem. „Čekáme už...“

Tři hodiny sedmnáct minut. Ale když to budu počítat od chvíle, kdy mě na letišti vyložil Uber, už pět hodin a něco. Tipoval bych, že ostatní pasažéři neprchli z domu, aby se vyhnuli hádce s nevěrnou manželkou. Fajn, *pravděpodobně* nevěrnou. Nebudu lhát — když jsem brzo ráno nahonem popadl zavazadla a vypařil se, dochvilnost v tom hrála jen malou roli. Hlavně jsem nechtěl na ženu vyrukovat s otázkou, která se mi vnucovala ze všeho nejvíc.

Zahýbáš mi?

A že mě dneska stálo hodně sil, abych ta slova polkl. Folake stála s rukama v bok, oblečená v lehkém bavlněném županu. Dlouhé lokny měla stažené dozadu

a nesouhlas, se kterým mě při balení pozorovala, tak byl zcela nepokrytý.

„Vážně do toho jdeš?“

„Jo,“ zabručel jsem a naoko přepočítal spodky.

„A že je to podle mě špatný nápad, na tom ti nesejde?“

Uložil jsem boxerky do kufru a zkusil nasadit co nejvyrovnanější tón: „To už jsme přece probrali, Folake.“

„Nejsi detektiv, Philipe.“ Mé jméno zdůraznila, jak to dělává, když se marně snaží neztratit trpělivost.

„Tvá důvěra mě inspiruje a motivuje,“ odpověděl jsem trpělivsky.

„Nezačínej s tím! Tolik důvěry jako já ti neprojevil nikdo.“

„A teď je podle tebe vhodná chvíle, abys mi věřit přestala?“

„Nemůžeš odjet někam do zapadákov a řešit případ, co už před víc než rokem dali k ledu, a čekat, že tě vypravím s fanfárou.“

Stoupl jsem si k ní čelem, konečně jsem se jí podíval do očí.

„Nic řešit nejedu. Zkoumám, proč došlo, k čemu došlo.“

„A to je něco jiného? Přece nemůžeš pochopit, proč se něco stalo, a přitom nevědět, co vlastně.“

Kdybych jí v tu chvíli začal vysvětlovat, co jako forenzní psycholog doopravdy dělám, nečekal bych tu teď na zpožděné letadlo. Když se to manželce hodí, pořád předstírá, že má o mé práci mylnou představu, a to navzdory tomu, jak jsme si při doktorském studiu byli vzájemně oporou.

„Folake, je to pro mě příležitost zúročit svoje dovednosti v reálném světě —“

„Reálném a hodně nebezpečném,“ skočila mi zostra do řeči.

Pro někoho, kdo — tak jako já — od dosažení dospělosti až do doby před osmi měsíci strávil většinu života ve Státech, by se cesta do Okriki za nebezpečnou označit jistě dala, ale manželky by taky nebylo, kdyby radši řekla: „Jeď, brouku. Jestli někdo může zjistit, proč tam dav lidí upálil tři mladé studenty, jsi to ty. Jen se předved.“

„Je to hazard, sám to víš! Nechápu, co si chceš dokázat.“

„Že nejsem jenom akademická nula bez definitivy,“ vypálil jsem a jen silou vůle se nerozkřikl.

„Opustit rodinu a jít řešit několikanásobnou vraždu, z toho definitiva nekouká,“ opáčila stejně důrazně.

Ale aspoň mě to odvede od smutného pomyšlení, že mi možná zahýbáš.

To jsem samozřejmě nahlas neřekl. Hádky nesnáším, zvláště když se při nich zvyšuje hlas. A Folake Taiwové, nejmladší profesorce práva na Lagoské univerzitě, dokáže být při slovní potyčce důstojným soupeřem málokdo. Za těch skoro sedmnáct let manželství jsem ženu v hádce porazil jen vzácně.

„Dobře, Philipe. Dejme tomu, že tam přijedeš a vážně zjistíš, co proběhlo — nebo proč. Co pak? Jak s tím naložíš? Napíšeš knížku?“

„Tady jsme v Nigérii, Folake,“ ušklíbl jsem se. „Tady se v detailech davového násilí nešťouráš proto, že z toho kouká bestseller.“

„Tak mi pro všechno na světě řekni, co z toho kouká.“

„Říkal jsem ti, že mi otec jedné z obětí zaplatil, abych —“

„Jo, jo, já vím.“ Rozhodila rukama a obrátila oči v sloup. „Chce, abys sepsal nějakou zprávu, protože nevěří, že jeho syn byl zloděj. Ačkoli důkazy má každý pod nosem na sociálních sítích.“

„Viděla jsi to video?“

Otřásla se.

„Já si ho pustil minimálně stokrát,“ pokračoval jsem, aby mi nezačala popisovat, co na některé z těch stránek, na kterých je smrt takzvaného tria z Okriki nasdílená, vlastně viděla. „A víš, co ti řeknu? Hlavou se mi při tom vždycky honí totéž – lidem přece nehrabe zase tolik, aby za denního světla upálili tři kluky jenom proto, že je někdo načapal při krádeži.“

Seděla teď s nahrbenými zády na posteli. Nebyl jsem si jistý, jestli to způsobila naše hádka, nebo moje zmínka o šokujícím videu.

„V téhle zemi nic nedává smysl,“ zakroutila hlavou.

„Když víš, proč lidi dělají, co dělají, dává smysl všechno.“

„To jsou zas rádoby moudra psychologů,“ vyjela na mě a hned si zakryla pusou, jako by ta slova chtěla vzít zpátky. Došlo jí, že to přehnala.

Dal jsem si ostentativně načas se zapínáním kufru, abych měl jistotu, že pak dokážu udržet netečnou tvář. Když jsem se na manželku podíval, promluvil jsem stejně vyrovnaně jako na začátku rozhovoru.

„Díky. A teď svá rádoby moudra vyřáším aplikovat na jednu dobře placenou záležitost. Dovolíš?“

Zvedl jsem kufr a honem odešel, než se stihla vzpamatovat.

Ze vzpomínek mě vytrhne hlas dalšího pasažéra.

„To je nehoráznost! Jedině v Nigérii se —“

Podle mého odhadu zbývá asi hodina, než mezi podrážděnými zákazníky a přidrhlým pozemním personálem aerolinií dojde na pěsti. V mezičase obrátím myšlenky k tomu, čemu díky své průpravě rozumím nejlíp.

K místu činu.

Místa činu bývají různá, od úhledných po děsivě nepřehledná.

Snažím se nevnímat letištní ruch a místo toho rozjímat nad slovy svého starého učitele a mentora, profesora Alberta Cooka.

„Smrt je špinavá záležitost, Philipe, ale umírání je žumpa.“

Profous, jak mu dodneška s láskou říkám, nikdy nepřistoupil na to, že se místa činu dají rozřadit do několika typů. Měl takové rčení: „Lidi vždycky něco poserou a v tom je klíč k tomu, co se vážně stalo.“

Profous mi vedl disertaci na Jihokaliifornské univerzitě, byl můj první šéf a s forenzní psychologií, oborem, který se tehdy teprve rozvíjel, jsem se seznámil díky němu. Dnes už je na odpočinku, ale nezahálí a dál „strká frňák do cizích žump“, jak tomu říká. Možná bych mu měl poslat odkaz na video s popravou tria z Okriki, je na YouTube. Zajímalo by mě, co by starouš o téhle konkrétní žumpě usoudil.

Nahlížím do poznámek. Pod nadpis *Uspořádanost místa činu* napíšu velký otazník.

Vzhledem k tomu, do jaké míry dav svou zuřivost soustředil na trojici mladíků, které zabil – zavraždil –, přinejmenším některé rysy uspořádanosti by se na místě činu našly. Tak třeba agrese vůči obětem ještě před upálením. Klasické promyšlené jednání. A ty pneumatiky. Přece se neobjevily jen tak. Někdo, možná jeden člověk, možná víc, si musel dát tu práci a dopravit je tam – tedy na místo činu, které si pro své momentální účely úzce vymezím jako prostor, kde mladíky nakonec zabili.

Specifičnost oběti/obětí. Teoreticky může člověk s jistotou předpokládat, že lynčování osobní povahu nemá a místo činu tak bude neuspořádané. V praxi, s ohledem na míru zuřivosti při zabití tria, se nedá vyloučit kolektivní psychologický přenos. Jestliže byli mladíci podezřelí z krádeže, mezi útočníky mohlo být hodně takových, které v minulosti někdo okradl a nebyl za to potrestán. Ale dá se tahle úvaha rozumně vztáhnout na víc než stovku rozhněvaných lidí?

Za nadpis se specifičností obětí připojím otazníkům hned několik a zapíšu si: *Sehnat data o počtu loupeží v lokalitě (v měsíc vraždy nebo dřív).*

I další rysy ukazují na to, že byl zločin zorganizovaný – podřízená role, kterou pachatelé vyžadovali po obětech, a skutečnost, že byli mladíci během úděsného spektaklu určitou dobu spoutaní, o tom svědčí úplně klasicky. Ale tím výčet vlastností odpovídajících plánovanému činu končí.

Vzhlednu a přesvědčím se, jestli už se některý z frustrovaných pasažérů neuchýlil k násilí. Ještě ne. Vráťím se k poznámkám, mám v nich vypsané, co nasvědčuje chaotickému sledu událostí.

Těla ponechaná na místě. Sedí.

Těla ponechaná všem na očích. Sedí.

Depersonalizace obětí. Sedí.

Kolem posledního bodu si nazdařbůh kreslím. Můžu si tím být jistý? Je možné, že mladíky nikdo neznal? Co ten člověk, kterého údajně přepadli?

Zapíšu si: Promluvit s tím, kdo strhl poplach.

Minimální dialog. Rozlícený dav s oběťmi nediskutuje ani nevyjednává. Takže sedí.

Spontánnost –

Vše nasvědčuje tomu, že se dav na mladíky vrhl, když se rozkřiklo, že údajně chtějí okrást dalšího studenta

mimo kampus. Jelikož se v okolí sotva mohlo ukrývat sto rozzuřených lidí čekajících na znamení, že mají někomu hodit pneumatiku na krk a zlynčovat ho, sedí i tohle.

Umírání je vážně žumpa. Štve mě, že místo činu nejde přiřadit k jednomu typu, ale možná se mi tím právě otvírají jedinečné možnosti. Dokud nenasbírám víc dat než jen screenshoty z videí na YouTube a rozhovory s rodiči obětí, musím zůstat otevřený všemu.

Zapíšu si: *Jedinečný motiv ukrytý za kolektivním záměrem nebo předsudkem?* Tím by se smíšená typologie místa činu, hlavní rys nahodilého průběhu, možná vysvětlovala.

Nečekané a náhlé násilí vůči obětem. Sedí.

U tohohle bodu se zarazím. Jak nečekané a náhlé to násilí vlastně bylo? Výpovědi účastníků jsou stejně podstatné jako samotné místo činu. Motivace toho, kdo výpověď podává, ať už pachatele, oběti, nebo svědka, může zásadně ozřejmit skutečný průběh událostí.

Přelistuji na místo, kde mám napsáno *Emeka Nwamadi*.

PRVNÍ KONTAKT

„Chiemeka Nwamadi,“ představil se a potřásl mi rukou.

„Rád vás poznávám, pane Nwamadi.“

„Pro vás Emeka. Nebudeme si hrát na formality.“

„Tak se na to posadíme,“ vyzval nás Abubakar Tukur, který by byl mým nadřízeným, kdybych na policejní akademii měl stálé místo a neučil tam jako externista povolávaný jen a pouze v případě, že škole vyjde rozpočet. Pak nám gestem působícím jako rozkaz pokynul k první řadě před katedrou, zpoza které jsem právě dopřednášel o tom, jak si poradit s davem. Abubakar, třicátý druhý velitel policejní akademie, je ze staré školy — pořád žije v iluzi, jak znovu nastolí slavnou éru nigerijského policejního sboru.

Uvelebili jsme se na bytelných židlích a mě ne a ne opustit pocit, že je mi jméno Nwamadi nějaké povědomé.

„Emeka je výkonný ředitel Národní banky,“ vysvětlil Abubakar a mně se konečně rozsvítilo. Takže šéf třetí největší obchodní banky v zemi. Vzápětí se mi mlhavě začalo vybavovat ještě něco dalšího, Abubakar mě však zase nenechal dlouho tápat.

„Nevím, jestli jsi slyšel o případu triu z Okriki...“ začal.

Nejdřív ve mně hrklo a pak se dostavil soucit. Když můj vysokoškolský seminář o psychologii davu běžel třetí týden, požádal jsem kadety, ať mi zpracují případové studie hromadného násilí. O incidentu na jihovýchodě země, o triu z Okriki, jak událost pokřtila média, pojednávala více než polovina prací. Protože většina seminárek, jak už to u studentských prací bývá, nebyla zrovna ucelená, obětoval jsem čas a načetl si, co se o případu psalo v médiích. Díky tomu jsem věděl, že otcem jednoho ze tří mladých studentů, které dav před víc než rokem ubil a upálil v univerzitním městečku Okriki, je

právě Emeka Nwamadi. Spolu s ostatními rodiči se rval za to, aby vrahy jejich synů tak či onak dostihla spravedlnost. Jejich boj plnil titulky novin, ale to bylo několik měsíců předtím, než jsem se vrátil ze Států coby doprovod manželky mířící na studijní dovolenou na Lagoské univerzitě.

Co máte říct otci, který přišel o dítě za tak nevýslovně krutých okolností?

„Hrozně mě to mrzí,“ zkusil jsem rozpačitě.

Emeka Nwamadi přikývl, z jeho tváře se nedalo nic vyčíst.

„Kvůli tomu případu tu teď spolu sedíme, Philipe. Každý ví, co se odehláro.“ Když Abubakara něco rozruší, vypluje na povrch, že je původem Hausa. Místo *p* vyslovuje *f*, *r* se přelévají v *l* a naopak.

Ve skutečnosti jsem o událostech neměl dostatečnou představu. Tehdy ne. Načetl jsem si dost kontextu, abych zvládl kadetům oznámkovat seminárky, ale pak jsem se to celé snažil vytěsnit. Mým synům, dvojčatům, bylo čerstvě šestnáct a snadno si šlo představit, jak se na univerzitě, daleko od domova, ocitnou ve špatný čas na špatném místě. Pud sebezáchovy mi bránil dělat si o triu z Okriki rešerše, dokonce ani video na YouTube jsem si nepustil.

„Ale čím vám můžu prospět?“ odpověděl jsem.

„Povězte mu to,“ pokývl Abubakar Emekovi.

Emeka nic neřekl. Jen sáhl do kožené aktovky a vytáhl dva vázané dokumenty. Položil je mezi nás na stůl a já okamžitě pochopil, co jsou zač. První byla má magisterská práce s poetickým názvem *Podivné ovoce: psychologie lynčování na jihu USA*. Druhá byla moje disertace, svého druhu pokračování, *Podivná sklizeň: proč davům procházejí vraždy*. Obojí si určitě stáhl z online knihovny na stránkách univerzity, na které jsem k nim

sbíral materiál a psal je. Když jsem se ucházel o práci na policejní akademii, uvedl jsem je v životopise.

Podíval jsem se na Abubakara, ale promluvil Emeka.

„O tom, co se v den smrti mého syna událo, koluje hodně příběhů. Žádnému z nich nevěřím, takže jsem vás přišel požádat, abyste mi pomohl zjistit, co se událo doopravdy.“

Podobné požadavky pro mě nebyly ničím novým. Měl jsem nachystanou svoji standardní odpověď: „Nesmíte si mě plést s detektivem, pane Nwamadi. Jsem psycholog zaměřující se na trestné činy, konkrétně jejich motivy a průběh. Většina mého výzkumu je čistě akademická.“

Dobře jsem si tu řeč nacvičil během let, kdy jsem mezi své odbornosti vysvětloval tehdejším kolegům ze sanfranciské policie.

„Četl jsem tyhle knížky,“ ukázal Emeka na mé práce.

„Akademická pojednání.“

„Podle mě jsou geniální. Nic podobného vaší analýze davového chování jsem v životě nečetl.“

„Jsou to komentáře ke starým událostem. Vlastně na nich není nic forenzního.“ Chtěl jsem, aby to znělo, že jsem sám k sobě skeptický, ale jeho pochvala mě potěšila.

„Přesto jsou pronikavé,“ stál si za svým.

„Říkal jsem vám, že je skromný,“ připomněl mu Abubakar a obrátil se ke mně. „Phirife.“ Byl z něj teď hausovský policejní kápo, jako když vyšije. „Jedině ty můžeš rozrušit, k čemu došro. Fotřebuji tvou fomoc. Jsi jediný forenzní fychorog v tomhre státě —“

„Jediný, kterého znáš.“

Abubakar mávl rukou, jako by zamítal směšný návrh. „Když je neznám, jako by nebyri. Tebe znám.“

U sanfranciské policie jsem ubíjející snahou „rozluštit“ motiv nebo modus operandi stojící za tím či oním

mimořádně odpudivým zločinem strávil osm a půl roku, a jestli mě ta léta něčemu naučila, tak tomu, že žádný zločin, při kterém zemře člověk, nemá vítěze. Úloha vysokoškolského učitele mi plně vyhovovala. Už jsem se chystal vyslovit další, rezolutnější *ne*.

„Pustil jste si to video, doktore Taiwo?“ zeptal se Emeka.

„Pro vás Philip.“

„Philip,“ vyhověl mi bez zaváhání, „pustil jste si to video?“

Zavrtěl jsem hlavou. Emeka sáhl po chytrém telefonu, dvakrát poklepal na displej a podal mi ho. V očích mu stála výzva. O pár vteřin později se mi na dlani odvinuly poslední minuty v životě Kevina Nwamadiho.

Hrůza z toho, co jsem viděl, mě neopouštěla ještě nějakou dobu potom, co mě Abubakar a Emeka nechali v přednáškové místnosti samotného. Studium lidských deliktů jsem tehdy strávil už více než jednu a půl dekády a za tu dobu si *téměř* osvojil nezbytný odstup. Ale tentokrát jsem poprvé přihlížel zločinu, který se mi odehrával přímo před očima, a zároveň mě při tom ochromovalo vědomí, že už se udál a nedá se mu zabránit.

Nebyl jsem obrazy těch tří zbitých, zmrzačených a zaživa upálených mladíků schopný zaplašit. Sotva jsem si mohl představit bolest, kterou musel Emeka Nwamadi a ostatní rodiče prožívat. Přijít o dítě je nesnesitelné samo o sobě, ale aby se jeho bolestivá smrt — co smrt, *umírání* — neustále opakovala v digitální smyčce na internetu, to musí být utrpení, jakému není rovno.

Mého vnitřního akademika z mnoha důvodů lákalo úkol přijmout. Jedním z nich byla možnost přenést některé hypotézy o psychologii davu do nigerijského kontextu. Zároveň bych určitě neuškodil svým vyhlídkám na trvalejší konzultantské místo na policejní akademii nebo

jiné obdobně renomované instituci. Ale doopravdy jsem Emekovi Nwamadimu s uzavřením téhle kapitoly, kterou zjevně uzavřít opravdu potřeboval, chtěl pomoci proto, že sám mám děti.

Odešel jsem ten den z práce dřív, než jsem měl původně v plánu, a rozjel se za Folake, podělit se s ní o své první dojmy z případu. Jenomže z toho sešlo.

Celý den se mi zkomplikoval a zanechal mě s černými myšlenkami a nervy nadranc, když jsem totiž zaparkoval a vzhlédl, uviděl jsem svou ženu v objetí jiného.

BRNICKÝ OTCÍ

Abubakar se mě ještě několik dní vytrvale pokoušel přesvědčit, ať úkol vezmu, ale nemohl jsem mu přece říct, že je trio z Okriki to poslední, na co teď mám myšlenky. Esemesk od Emeky Nwamadiho jsem si nevšímal a nebral jsem mu telefon. Nechtěl jsem dělat drahoty, jen jsem prostě nebyl dost ve své kůži, abych se k něčemu zavázal.

Pak si mě ale jednoho dne zavolal otec.

Závažnost situace se v rodině Taiwových pozná podle toho, v jakou denní dobu se ji rodiče rozhodnou probrat.

Kárání za neuspokojivé výsledky ve škole nebo ošklivá skvrna na rodinné pověsti se vždycky řešily pozdě večer, kdy nehrozilo, že nás vyruší návštěva. Dnes mají vážné rozhovory — táta jim říká „strategické schůzky“ — vyhrazený čas za úsvitu. To je doba, kdy se diskutuje o dalším kariérním směřování a s obavami se hovoří o chování mých tří sourozenců nebo o výši našeho finančního příspěvku na několik rodinných projektů, ke kterým nás otec zavázal, obvykle bez našeho svolení.

Nad esemeskou, kterou mě na nekřesťansky časnou schůzku v našem rodinném sídle na ostrově Lagos zval, mě napadlo, jestli mu Folake nepřiznala svůj poklesek a nepožádala ho, ať se do věci vloží a poprosí mě o odpuštění, ale rychle jsem tu myšlenku zavrhl. Otec je manželčin kmotr, jsou si blízcí už od jejího dětství. Máločím jsem na něj v životě udělal dojem, ale vzít si jeho kmotřenku byl zřejmě „šachmat v sourozenecké rivalitě“, jak tomu říká mé dvojče. Folake by neriskovala, že si o ní otec pokazí obrázek, leda kdyby už neměla jinou možnost.

Táta už na mě při příchodu čekal. Máma ještě ležela. Od chvíle, kdy sekla s prací vrchní sestry v tátově ordinaci a odešla do důchodu, si na vyspávání potrpí — označuje to

za rekonvalescenci po výchově dvou párů dvojčat a zvládání manžela workoholika. Na otázku, proč naši neměli víc dětí, táta vždycky zavtipkuje, že se bál, aby to příště nebyla šesterčata! Táhne mu na osmdesát a dál ordinuje, má to do práce z domu kousek. Věděl jsem, že tam vyrazí, jakmile spolu budeme hotoví.

„Kehinde!“ přitáhl si mě s hlasitým zvoláním do náručí a velkým obývánkem mě provedl do pracovny.

Nikdy mi neříká Philipe. Neústupně tvrdí, že jsem se narodil jako Kehinde a s Philipem přišla máma při křtinách. Znepokojilo mě, že mi neřekl familiárně Kenny ani přezdívkou Klukinde, kterou pro mě vymyslel, aby mě odlišil od jedné z mladších sester, která je taky Kehinde a které říká Holkinde. Já se k přezdívkce od táty stavím celkem shovívavě, ale sestře se ta holka ve čtyřiačtyřiceti dost zajídá.

„Minulý týden jsem mluvil s kluky,“ řekl mi, když jsem si sedl na opotřebovaný kožený gauč postavený čelem k jeho velkolepé sbírce knih.

Nadechl jsem se a čekal, až svoje oblíbené téma vyčerpá — studijní úspěchy a neúspěchy vnoučat, to bylo jeho. Naříkal si na jejich písmo, „pavoučí“, jak ho označoval. On jako doktor má co povídat. Informoval mě, že právě dočetl knížku o Harrym Potterovi, kterou dostal od mé dcery: „Čarodějky a čarodějové! O tom se dneska děti učí?“ Pohovořil o mámině novém zvyku vyřazovat z jejích jídelníčku lepek: „Je mi osmasedmdesát! O co jí jde?“

Když konečně udělal pauzu, aby se nadechl, vstal jsem, zamířil ke kávovaru Nespresso v rohu a pak se odvážil zeptat, proč si mě zavolal.

„Posaď se,“ nařídil mi.

Poslechl jsem a vyhlídky na kafe jsem se vzdal. Pořád jsem byl nesvůj a netušil, o co jde. Táta si taky sedl a tvář mu zvažněla, což moji nervozitu ještě prohloubilo.

„Jeden můj dobrý kamarád říkal, že se mu vyhýbáš,“ řekl nakonec.

„Co prosím?“

„Emeka Nwamadi.“

„Ty ho znáš?“ Nemělo to pro mě být nic překvapivého. Tátův okruh známých a pacientů by mohl fungovat jako takové *Kdo je kdo* celé lagoské elity.

„Znám. Chodíme spolu na golf.“

„Při našem setkání se o tom zapomněl zmínit. Seznámil mě s ním velitel policejní akademie.“

„Já vím. Myslím, že na tebe nechtěl vyvíjet přehnaný nátlak.“

„Tak to mě zajímá, co se změnilo,“ poznamenal jsem suše a zas se zabořil do gauče. To, že jsem zjistil, o co běží, mou nervozitu trochu oslabilo.

„Osud jeho syna a těch ostatních chlapců je vážně hodně smutný, na tom se snad shodneme.“

„Strašný,“ přisvědčil jsem váhavě. Nebylo mi jasné, kam táta míří.

„Podle mě bys měl zvážit, jestli ten případ nevezmeš.“ Řekl to ocelově neústupným hlasem a díval se mi při tom do očí.

„Ale tati, co asi zmůžu? Všechna hlášení —“

„— obsahují jen dohady, klepy a domněnky. Musíme se dobrat pravdy.“

„Musíme? Kdo?“

Táta si zhluboka povzdechl, vstal, dovedl se ke knihovně a vytáhl ohmatanou papírovou složku. Vynadal z ní starou fotku a podal mi ji.

Poznal jsem ho na ní, jenom mladšího — mí synové jsou mu až strašidelně podobní, klidně to mohli být oni. Obklopovalo ho pět dalších mladíků, zhruba stejně starých.

„To je z vysoké, co?“ Měl jsem dojem, že přinejmenším

dva mladíky poznávám. Jejich tváře mi utkvěly při absolventských srazech, které táta běžně pořádá u nás doma.

„Naše studentské bratrstvo z Ibadanské univerzity.“ Hlas mu zjemnila nostalgie. „Byli jsme nerozluční. Žít jako bratři, nebo zemřít jako šašci. To bylo naše motto.“

Všiml jsem si, že všichni mají na hlavě červený šátek, a došlo mi to. „Tati, tys byl v sektě?“

„Tohle neříkej,“ okřikl mě. „Takhle nás nikdy neoznačuj —“

„Bratrstvo, sekta... Je v tom nějaký rozdíl?“

Naježil se. „Byli jsme distingovaní gentlemani.“ Jeho pánovitý tón nepřipouštěl jakékoli námitky. „Vůbec ne jako ti študáci dneska. Byli jsme bratři — politicky uvědomělí, akademicky na výši, a v první řadě gentlemani.“

Díval jsem se na fotku a ruce se mi trochu třáslly při pomyslení, že si bez ohledu na tátova slova budu muset poupravit představu, kterou o něm mám.

„Jsem pořád stejný jako tehdy,“ řekl, jako by mi četl myšlenky. Přisedl si ke mně a snímek převzal. Hlas mu při pohledu na něj zjihl. „A všichni ostatní na té fotce taky. Tohle,“ ukázal, „je doktor Chukwuji Nwamadi. Patřil k prvním přednášejícím na Nigerijské univerzitě v Nsukce, přišli jsme o něj, když kampus za války bombardovali. My ostatní se mu od té doby staráme o rodinu. Manželku, děti...“ Významně na mě pohlédl. „Zvláště o nejstaršího syna Emeku.“

„A proto chceš, abych ten případ vzal? Protože jsi znal Emekova otce?“

„Cítím se za něj zodpovědný. Jako všichni, co jsme na té fotce. Jeho táta byl náš pokrevní bratr. Ale jde o víc. Ty dnešní děti, co pobíhají se zbraněmi a pobíjejí se navzájem, poskvrnily naše dědictví. Zákony, za jejichž prosazení jsme bojovali, nespravedlnost, na kterou jsme upozornili, naše protesty proti občanské válce, to všechno je

pryč, protože když se dnes řekne univerzitní bratrstvo, všichni si představí jen řezničinu.“ Otrásl se a smutně zavrtěl hlavou. „A když dojde k něčemu tak brutálnímu, jako byla smrt těch hochů, nejde si neklást otázku, jakou jsme v tom sehráli roli a jestli se tomu krveprolití nedalo zabránit. O tohle jsme neusilovali. Naše počáteční vize byla heroická.“ Rozčarovane si povzdechl.

„Víš to o vás Emeka? To s tím, však víš... bratrstvem.“

Táta přikývl. „Všichni na tom snímku se složili, aby tady mohl chodit na univerzitu a pak ve Státech vystupovat MBA. Ví to.“

„Myslíš, že jeho syna zabili, protože byl v sektě?“

„Co myslíš ty?“

Pokrčil jsem rameny. „Na to, abych si něco vážně myslel, nemám dost informací.“

Táta znovu přikývl. „Hodně toho nevíme. Ale kdyby fakta vyšla najevo, možná, opravdu jen možná, by se události, které ke Kevinově smrti a smrti těch druhých dvou vedly, už nikdy neopakovaly.“

Vstal jsem, abych zaujal trochu odstup. „Mám dokázat, že ty vraždy nesouvisejí s gangy, abyste ty a kamarádi měli lehčí svědomí?“

„Chci, abys pomohl truchlícímu otci, pomohl mu tu kapitolu uzavřít. Chci, abys našel pravdu, a jestli se z té pravdy vyklube další skvrna na mém svědomí, tak ať.“

Žoviální lékař, láskyplný otec, hodný dědeček a milující manžel se někam vypařili.

„Pořád si tě neumím představit...“ Zavrtěl jsem hlavou. „Když si vezmu, čeho se ty gangy v kampuších údajně dopouštějí...“ Něco se mi vybavilo. Upřené jsem se na něj podíval. „Vzpomínám si, jak jsi mně a Taiye-mu volal, když jsme uvažovali o studiu tady. Řekl jsi nám, ne, varoval jsi nás, ať nás ani nenapadne vstoupit do sekty.“

Táta mi pohrozil prstem. „Slovo *sekta* jsem před tebou a bratrem nikdy nepoužil. Řekl jsem gang.“

Ušklíbl jsem se. „V tohle se ta tvá bratrstva proměnila? V násilnické gangy, do kterých vlastním dětem radíš nevstupovat?“

Táta zavrtěl hlavou, ale odpovědi, která by mě ze zmatku vyvedla, jsem se od něj nedočkal.

„Snažili jsme se, Kehinde. Všichni, bývalí členové různých bratrstev na různých kampusech rozestých po celé zemi. Zkoušeli jsme to násilí zastavit. Radili jsme se s vedením univerzit, zasedali v poradních orgánech, dokonce pomáhali zformulovat legislativu, která by tyhle ‚utajené sekty‘, jak tomu všichni říkají, dostala pod kontrolu. Ale nic nezabralo.“

„Proč jsi nic neřekl? Když jsi tehdy mě a Taiyeho varoval, ať nevstupujeme, proč jsi neřekl, že jsi v bratrstvu taky byl?“

„Kdybys viděl, jak se na mě teď díváš, bylo by ti to jasné.“

Z domu, kde jsem strávil dětství, jsem ten den ráno odjížděl s těžkým srdcem. Během necelého týdne se mým dvěma nejbližším povedlo otřást mým pohledem na svět v samých základech. Manželka mě přiměla zapochybovat o našem vztahu a otec do mě zasal nejistotu, nakolik jsem ho za posledních šestačtyřicet let vlastně poznal.

Vypořádat se s Folake, na to jsem připravený nebyl, ale ujmout se případu tria z Okriki, na to mi dovednosti a průprava nechyběly. Potřeboval jsem přijít na jiné myšlenky. A tak jsem den po setkání s otcem Emekovi Nwamadiemu zavolaal a úkol přijal.

O otci jsem se nezmínil, ale věděl jsem, že ví co a jak. Že nás něco spojuje.